

Søknad om prosjektmidler

Utlysning av prosjektmiddel 2016

Strafferetten i ny drakt

Prosjektets kontaktpersoner

Ingvild Stock-Jørgensen

Rådgiver

ingvild.jorgensen@uit.no

Telefon: 77646291

Lena R L Bendiksen

Professor

lena.bendiksen@uit.no

Telefon: 77644552/47258646

UiT Norges arktiske
universitet

Det juridiske fakultet

Beskrivelse av prosjektet

Redegjør for prosjektets bakgrunn, aktiviteter som skal gjennomføres og mål / forventet resultat:

Bakgrunn for prosjektet

Strafferetten i ny drakt er inspirert av pågående prosjekt ved fakultetet, og kommer som følge av et konkret behov for omlegging samt en oppfordring om å tenke ut nyskapende undervisningsopplegg på studiet. Tematisk passer prosjektet godt inn i de satsninger og det arbeid som allerede pågår ved fakultetet, og det er i samsvar med fakultetets målsetning om å være internasjonalt ledende på studiekvalitet. Fakultetet har videre en uttalt målsetning om å kunne bli et senter for fremragende utdanning i fremtiden, og prosjektet føyer seg godt inn i rekken av målrettet arbeid mot dette.

Det foreligger videre noen omstendigheter som gjør at det tidsmessig er lurt å gå i gang med et slikt prosjekt nå. Ny straffelov, som ble vedtatt i 2005, trådte i kraft oktober 2015, og undervisningsopplegget må som følge av dette endres. Dette gir mulighet og behov for nytenkning og en videreutvikling av undervisningstilbudet. Samtidig har fakultetet nå fire ansatte, med forskerkompetanse og undervisningsinteresse innenfor strafferetten. Alle er fast ansatte i førstestillinger og ivrige etter å gå i gang med å reformere strafferettsundervisningen for studentene våre. De ønsker en forskningsbasert undervisning, som samtidig er nyskapende og med fokus på studentenes læringsutbytte. I tillegg til dette har vi i kraft av Fyrtårnsprosjektet ansatt en pedagog på fakultetet. Målet er at vi skal kunne nyttiggjøre oss pedagogens kunnskaper når vi skal utvikle ny undervisningspraksis.

Imidlertid er strafferettsundervisningen et av de områdene på studiet hvor undervisningen henger fast i gamle tradisjoner, og hvor det eksempelvis gis de mest omfattende forelesningsrekkene. Vi erkjenner at dette ikke er i tråd med vårt ønske om hovedsakelig bruk av studentaktive læringsformer, og vi ønsker nå å få hele undervisningstilbudet innen dette fagområdet til å fremstå i ny drakt. Fagområdet er etter vår mening svært godt egnet for undervisning som fordrer samarbeid mellom studentene, undervisning hvor klasserommet flippes og undervisning som knyttes nærmere opp både mot forskning og praksisfeltet.

Grunntanker og mål

Ett av målene med omleggingen er å få ned antall timer med forelesning. Studentene som tar faget, er på sitt fjerde studieår og dermed godt etablerte studenter med omfattende metodiske og juridiske kunnskaper. Selv om strafferetten representerer svært mye nytt sammenlignet med det studiet tidligere har handlet om, tror vi ikke at informasjonsoverføringsmodellen som forelesninger baserer seg på, er den beste måten for studenten å tilegne seg kunnskaper på. I alle fall ikke i det omfang de i dag tilbys auditorieforelesning. I tillegg til et ønske om å redusere

antallet forelesningstimer, har vi et mål om å kunne dele undervisningen mer tematisk opp, slik at vi unngår lange forelesninger først, for så å ha seminarundervisning med gruppearbeid. Vi tror innslag av aktive læringsformer hele veien, vil gjøre at studentene også vil få bedre læringsutbytte av de forelesningene som fortsatt skal gis.

Et annet mål med omleggingen er å få til større grad av samarbeid mellom studentene. Vi ønsker at undervisningen både skal legge til rette for og oppfordre til samarbeid mellom studentene både før, under og etter undervisningen. Dels tenker vi på gruppediskusjoner og felles løsning av oppgaver, men i særdeleshet på felles utforming av skriftlig materiale som eksempelvis et prosesskrift, felles utforming, trening og gjennomføring av en prosedyre i rettssalen og også felles arbeid med skriftlige oppgaver og muntlige fremlegg av ulike tema.

Målet er videre å ta i bruk nye undervisningsmetoder. Vi ønsker å komme bort fra de tradisjonelle lange forelesningsrekkene i auditoriet. Vi tror at gjennom å ta i bruk digitale læringsressurser, kan vi legge til rette for økt læringsaktivitet og økt læringsutbytte hos studentene. Vi kan skape større variasjon og dermed mer motivasjon og innsats fra studentene. Med mulighet til å flippe klasserommet, slik at noe av det som nå skjer i auditoriet, heller kan skje nettbasert, vil vi frigjøre undervisningskrefter til å øke andelen gruppetimer, skrivetrening, prosessøvelser, og andre studentaktive læringsformer. Digitale forelesninger gir rom for langt kortere og mer tematiserte forelesninger. Det gir mulighet for gjenbruk for studentene ved behov, for repetisjon, fordypning med videre. Videre gir det mulighet til å koble tematiske forelesninger nærmere til konkrete case oppgaver, skrivetreninger og domsanalyser, for å nevne noe.

Vi ønsker også å utnytte muligheten for å knytte undervisningen tettere opp mot både forskning og praksis. Undervisernes forskningskompetanse og interesse kan i større grad trekkes inn også i utformingen av undervisningen av faget, og det er fullt mulig å se for seg elementer av studentforskningsaktiviteter. Tanken er at vi gjennom å knytte deler av undervisningen nærmere opp mot forskningsaktiviteter, kan bidra til at studentene tilegner seg en dypere forståelse for fagområdet, samt trener opp evnen til kritisk tenkning som er svært viktig innen jussen. Ved å ta inn små forskningslignende prosjekter som studentene skal jobbe med gruppevis og presentere resultatene av i fellesskap, vil vi legge til rette for samarbeid, økt interesse for forskning og ikke minst trening i problemformulering, kildesøk og rettspolitiske vurderinger. På samme måte ønsker vi å utnytte de tette bånd fakultetet vårt har til praksisfeltet, bånd etablert blant annet gjennom obligatorisk praksis på studiet, alumninettverk og bruk av undervisere fra praksisfeltet. Vi ønsker å knytte et meget praktisk fag tettere opp mot det virkelige liv, gjennom utforming av realistiske oppgaver, prosedyreøvelser og besøk hos/fra viktige aktører som påtalemyndighet, domstolsapparatet og forsvarere.

Alle tiltak skal utformes i lys av de overordnede målene i studieplanen vår, samt de konkrete læringsutbyttebeskrivelsene som er satt for faget. Etter vår mening vil en total omlegging legge til rette for økt læringsutbytte hos studentene og slik at de lettere kan tilegne seg de målsatte kunnskaper og ferdigheter.

Prosjektet vil fordre en viss kompetanseutvikling hos lærerne som skal delta aktivt, særlig knyttet til bruk av digitale ressurser. Her vil vi benytte vår egen pedagog, erfaringer fra tidligere prosjekt ved fakultetet og UITs Ressurscenter for undervisning, læring og teknologi, hvor særlig prosjektet uDig kan være aktuelt for disse lærerne.[1]

Konkretisering

«Strafferetten i ny drakt» vil innebære en fullstendig omlegging og omstrukturering av en omfattende undervisningsrekke. Dette krever svært mye planlegging og forarbeid. Det er dette arbeidet vi søker støtte til å gjennomføre. I det følgende kan vi derfor ikke gi en klar konkret plan for hva og hvordan ting skal gjøres, men vi vil forsøke å danne en skisse av hvordan vi ønsker å

legge opp strafferettsundervisningen og hvordan det samsvarer med de målbeskrivelser som er gitt i avsnittet foran.

Den tradisjonelle oppdelingen av faget strafferett og straffeprosess har i svært stor grad også farget og preget måten faget har vært undervist på. Undervisningen har tatt utgangspunkt i hovedskillet mellom det som betegnes som alminnelig strafferett (grunnleggende prinsipper og generelle regler) og spesiell strafferett (nærmere kunnskap om de enkelte straffebud). Etter den alminnelige og den spesielle strafferetten har studentene blitt undervist i faget straffeprosess (de prosessuelle regler som kommer til anvendelse i straffesaker).

Vi ønsker å frigjøre oss fra den tradisjonelle inndelingen og bygge opp en undervisning av strafferetten og straffeprosessen som er basert på temaer. I stedet for å kategorisere faget som tre sammenhengende, men ulike deler, ønsker vi å integrere disse gjennom en oppdeling basert på tema hvor samtlige deler integreres. På den måten oppnår vi for det første at det noe kunstige skillet ikke lenger fungerer som premiss for måten faget fremstilles på. For det andre vil en tematisering av strafferetten bidra til å plassere dens betydning og anvendelsesområde bedre i forhold til rettslige problemstillinger strafferettslige aktører (påtalemyndigheter, domsapparatet og forsvarere) faktisk møter. For det tredje vil en undervisning hvor samtlige «deler» integreres, gjøre det mulig å ta utgangspunkt i en større og da følgelig mer virkelighetsnær problemstilling, som igjen bidrar til at studentene øves i å se helheten i et sakskompleks. En slik tilnærming til faget vil gi bedre grunnlag for flere av læringsmålene som er satt, særlig det overordnede ferdighetsmålet om at studentene etter endt undervisning skal kunne «identifisere og løse strafferettslige/straffeprosessrettslige problemstillinger på en metodisk forsvarlig måte».

Ved å dele inn strafferetten i temaer vil også måten det undervises på endres. Vi ønsker som tidligere nevnt å forlate modellen med lange forelesningsrekker etterfulgt av seminarer til fordel for ulike typer for mer aktiv læring. Utgangspunktet for et tema vil være en kortere forelesning.

En innledende forelesning vil kunne være på to undervisningstimer. Hovedmålet med en slik forelesning vil være å gi en introduksjon til temaet der temaet rettslig plasseres i en større sammenheng, hvor sentrale problemstillinger identifiseres og den videre arbeidsmåten presenteres. Studentene vil deretter få tilgjengelig kortere nettbaserte forelesninger hvor underviseren tar for seg enkelte temaer som går mer i dybden. For eksempel under temaet medvirkning gjennomgås vilkårene for hva som regnes for medvirkning nærmere. En slik kortere nettbasert undervisning om et mer avgrenset og kanskje teoretisk emne, vil være en ressurs som studenten har tilgang til og kan besøke igjen og igjen. Læringen og tilnærmingen til den teoretiske delen av emnet flyttes dermed i all hovedsak til andre arenaer enn auditoriet. Den konstante tilgjengeligheten vil også dekke studenters ulike behov for intensitet i innlæring av nytt materiale. Rutine og repetisjon fremheves i den pedagogiske teori som et viktig didaktisk moment, og en slik undervisningsform vil legge til rette for det i økt grad.[2] I tillegg vil dette legge til rette for økt aktivitet blant studentene utenfor den oppsatte undervisningstiden.

Denne måten å legge til rette for læring av særlig det teoretiske fundamentet for et tema, frigjør mye undervisningstid. Den frigjorte tiden vil bli brukt til aktive læringsformer hvor problemløsning i grupper vil utgjøre den dominerende arbeidsformen. Vi ønsker å benytte ulike former for samarbeidslæring ved å variere mellom måten det jobbes på og hva som skal være arbeidets endelige resultat.

En måte dette vil bli gjort på er gruppearbeid hvor det arbeides med et konkret sakskompleks. Her må studentene sammen identifisere hva som er de rettslige problemstillingene i den aktuelle casen og sammen komme opp med løsningsalternativer. Læreren fungerer her som en veileder. De fysiske fasilitetene ved juridisk fakultet ligger allerede til rette for denne type aktivitet. Vi har

et arbeidsrom som er utformet og utstyrt som en autentisk rettsal. Dette gjør at vi kan legge opp til prosedyretrening og øvelser i rettsalen.

En annen aktiv arbeidsform er å gi studentene prosjektarbeid i form av et konkret tema som skal utdypes og presenteres. Her kan det for eksempel legges opp til et teoretisk tema som krever at studentene inntar en forskningsbasert tilnærming. Her forventes det både at studentene evner å finne frem til relevante rettslige kilder, samt at de evner å analysere og trekke konklusjoner på bakgrunn av materialet de har funnet frem. Også her vil ulike nettressurser kunne utnyttes i stor grad. I et slikt prosjekt vil studentene i presentasjonen av sitt arbeid fungere som lærere for hverandre. Læreren fungerer her som en tilrettelegger og en ressurs for studentene i søken etter og bearbeidelse av materialet. For alle formene for samarbeidslæring, ønsker vi å teste ut hvordan vi kan benytte teknologi på en effektiv og læringsutbyttebasert måte, samtidig som vi opprettholder et av våre særtrekk, nærhet mellom student og lærer. Vi ønsker å undersøke hvordan de ulike studentaktive læringsformene kan styrkes gjennom bruk av digitale løsninger, eksempelvis gjennom å utforme digitale læringsstier innenfor noen av temaene. Her tenker vi oss læringsstier med individuelle oppgaver, gruppeoppgaver, reelle caser, dokumentbaser med videre.

Videre ønsker vi også å gi studentene førstehånds erfaring med de problemstillinger og arbeidsmåter de vil bli møtt med i yrkeslivet. Vi skal besøke domstoler, bla i saksdokumenter, overvære rettssak og få mulighet til å høre på og stille spørsmål til aktørene både før og etter gjennomføringen av en hovedforhandling. Dette vil øke muligheten for å nå læringsmålene knyttet til å kunne «beskrive de enkelte skritt i saksbehandlingen for domstolene», å kunne «forstå og analysere hvilke roller og oppgaver de ulike aktørene har» og ikke minst det å «forstå og analysere etiske problemstillinger aktørene kan bli stilt overfor».

Vi ønsker å legge til rette for at studentene skal få trening i og utvikle både sine muntlige og skriftlige ferdigheter. Evnen til å formulere seg presist og evnen til å kommunisere sitt fag er egenskaper som settes høyt i juristutdanningen, da det er sentrale kvaliteter en yrkesaktiv jurist må inneha. Den muntlige øvingen vil skje gjennom aktiviteter som nevnt ovenfor i form av fremlegg og presentasjoner. Den skriftlige øvingen vil skje både gjennom den skriving som gruppeaktivitetene innebærer, og gjennom at studentene får mulighet til å levere inn tekst som de får tilbakemelding på. Vi ønsker å øke studentenes mulighet til å levere inn tekst i løpet av semesteret hvor strafferettsundervisningen foregår. I tillegg til dagens ordning hvor studentene skriver ut en eksamenslignende oppgave som rettes og kommenteres av allerede ferdig utdannede jurister, ønsker vi å legge opp til mer prosessorienterte skrivinger hvor studentene leser og kommenterer til hverandre.

Ved å legge opp til læringsformer som krever stor grad av aktivitet fra studentene, mener vi at vi både oppnår målet om større grad av samarbeid mellom studentene og et større læringsutbytte. Den forelesningstiden som frigjøres brukes til lærerstøttede studentaktiviteter som nevnt ovenfor, og målet er også å få en læresituasjon som legger til rette for underviserens entusiasme, tilgjengelighet og evne til levendegjøring av fagstoff. Dette er faktorer som har blitt identifisert som viktig for studentenes læringsopplevelse og -utbytte.[3] Vi ser for oss at den frigjorte tiden i tillegg til det ovennevnte, kan brukes til å danne mindre grupper som den enkelte underviser har ansvar for. Dette kan være grupper hvor det legges opp til diskusjoner, debatter og hvor terskelen for å stille underviseren spørsmål er lavt. På den måten oppnås det også en tettere relasjon mellom student og underviser. Å anse læring og undervisning som en fundamentalt sett sosial aktivitet er et sentralt særtrekk ved et sosiokulturelt perspektiv på læring.[4] Vår modell for ny strafferettsundervisning legger til grunn at det sosiale læringsklimaet er med på å påvirke situasjonen og læringsutbyttet gjennom å tilrettelegge arenaer for studentaktive arbeidsformer som skaper god interaksjon mellom underviser og student og mellom student og student.

[1] Se nettsiden <http://result.uit.no/udig/>

[2] Pettersen, Roar C., *Kvalitetslæring i høgre utdanning: innføring i problem- og praksisbasert didaktikk*, Oslo 2005, s 54.

[3] Revell, A. & Wainwright, E. (2009). What Makes Lectures 'Unmissable'? Insights into Teaching Excellence and Active Learning. *Journal of Geography in Higher Education*, 33(2), 209–223.

[4] Dysthe, O & Igland, M-A (2001) *Vygotskij og sosiokulturell teori* i Dysthe, O (red) 2001 *Dialog, samspel og læring*. Abstrakt forlag

Navn på emne, studieprogram eller kurs	Studiepoeng	Fagområde
4 avdeling master i rettsvitenskap, JUR 3002, 3003, 3004	30.00	Samfunnsfag og juridiske fag

Beskriv behovet for prosjektet/leveransene, forventede målgrupper og om det finnes liknende tilbud ved andre institusjoner:

Som nevnt i bakgrunnen for prosjektet knytter behovet seg dels til et konkret behov om å legge om strafferettsundervisningen som følge av omfattende lovendringer, nye lærerkrefter og ikke minst et gjeldende undervisningsopplegg som ikke er i tråd med fakultetets overordnede mål for undervisning. I tillegg ser vi et behov for å teste ut et helt nytt undervisningsopplegg som ser det som tidligere har vært oppdelt i atskilte fag i en større sammenheng, og vi har her mulighet til å lage et nytt, helhetlig opplegg for et helt semester. Den direkte målgruppen er studenter på fjerde avdeling av masterstudiet i rettsvitenskap, da dette er en obligatorisk og integrert del av studieløpet deres. Totalt skal det være 150 studenter på avdelingen, og denne undervisningen tilbys for et nytt kull studenter hver høst. Målet er også at prosjektet skal gi ideer og inspirasjon til andre deler av studiet, og dermed komme flere studenter til gode. Målet er videre at de involverte lærerne tilegner seg ny kunnskap og erfaring i arbeidet med prosjektet, og at dette deles med andre ansatte. Så vidt oss bekjent finnes det ikke lignende opplegg ved andre institusjoner. Ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen er det gjort enkelte grep for tematisk oppdeling av de ulike elementene av strafferetten. Dette vil vi benytte til inspirasjon i vårt arbeid.

Hvordan vil prosjektet bidra til utviklingen av utdanningskvalitet:

Kvalitet i høyere utdanning spaltes ofte opp i inntakskvalitet, rammekvalitet, programkvalitet og resultat-kvalitet.[1] Etter arbeidet med kvalifikasjonsrammeverket er det blitt enda tydeligere at det sentrale målet for kvalitet i utdanningstilbudet ved fakultetet, må være læringsutbyttet studentene oppnår.[2] Økt læringsutbytte hos studentene er det overordnede målet for vårt prosjekt. Vi tror ikke dagens undervisningsform, med oppdelte emner i strafferetten, lange forelesningsrekker og mange små oppgaver på seminar, er det undervisningstilbud som i størst grad fremmer læring og gir læringsutbytte. Vi ønsker derfor en fullstendig omlegging som i langt større grad legger til rette for aktive deltakelse fra og samarbeid mellom studentene. Vi tror at det er mulig innenfor også tradisjonelt konservative og tradisjonelle fagområder som juss og strafferett, å tenke nytt og ta i bruk nye læringsmetoder. Bruk av digitale læringsstier, nettbaserte tematiserte forelesninger, helhetlige undervisningsrekker over et helt semester og store innslag av samarbeid og gruppearbeid, er ikke vanlig innenfor undervisning i juridiske fag. Vi tror at det gjennom dette prosjektet er mulig å synliggjøre at dette kan være svært godt egnet også innenfor juss, og at slik nytenkning i større grad setter studentenes læringsutbytte i sentrum.

[1] De fire område for kvalitet ble fremhevet i Mjøsutvalgets utredning om studiekvalitet i NOU 2000:14.

[2] Dette samsvarer med NOKUTS overordnede definisjon for utdanningskvalitet som er formulert som Utdanningskvalitet = kvalitet og relevans på studentenes læringsutbytte, jf Ole Jacob Skodvin, «NOKUT og kvalitet i IKT-støttet høyere utdanning» kapittel 3 i Fosslund, Ramberg og Gjerdrum, «Ulike forståelser av kvalitet i norsk fleksibel høyere utdanning», Norgesuniversitetets skriftserie nr. 1/2013.

Prosjektet vil kreve en fullstendig omlegging av undervisningens struktur, innhold og oppdeling. Dette krever mye forberedelse. Planen er at de fire strafferettsunderviserne som er ansatt ved fakultetet, i fellesskap skal planlegge og stå for den praktiske gjennomføringen av prosjektet. En administrativt ansatt ved fakultetet skal bistå og ha hovedansvaret for de ulike tekniske løsningene.

I tillegg til de fire underviserne, skal avdelingsansvarlig for fjerde avdeling av masterstudiet, førsteamanuensis Elise Johansen, ha en koordinerende og kvalitetssikrende rolle. Videre skal fakultetets pedagog Marit Nilsen, bistå i utforming av undervisningsopplegg, valg av undervisningsform, oppgaveutforming, med videre. Prosjektet skal ledes av prosjektansvarlig for Fyrtårnsprosjektet, professor Lena Bendiksen. Prosjektgruppen for Fyrtårnsprosjektet, hvor det også er to studentrepresentanter, skal bidra som diskusjonspartner og i kvalitetssikringen. Etter at undervisningsopplegget er gjennomført skal det evalueres gjennom en questback-undersøkelse til alle studentene som har deltatt. Også de fra praksisfeltet, pedagogen og andre involverte lærere skal delta i evalueringen. I tillegg ønsker vi en kvalitetskontroll og evaluering av det nye undervisningsopplegget fra en ekstern representant med særlig strafferettslig kunnskap, i samarbeid med vår egen prodekan for utdanning. Dette skal skje høsten 2016, samtidig med at undervisningsopplegget testes ut, slik at alle evalueringene kan bidra inn i justeringene som skal gjøres våren 2017.

I prosjektet vil vi videreføre vårt samarbeide med IT-avdelingen og Ressurscenter for undervisning, læring og teknologi, begge på UiT. Samarbeidet her vil særlig knytte seg til bruk av studioet for filming av ulike læringsressurser, men også generelle diskusjoner om valg av opplegg, utforming av læringsstier, mv. Her har vi allerede godt etablerte samarbeid gjennom Fyrtårnsprosjektet. Vi vil videre samarbeide med aktører i domstol, politi og påtalemyndighet. Også her skal vi bygge videre på allerede etablerte samarbeid, og kontakter.

Beskriv hvordan prosjektet legger opp til gjenbruk av ressurser utviklet av andre:

Prosjektet legger i liten grad opp til direkte gjenbruk av ressurser utviklet av andre. Vi skal hente inspirasjon fra den faglige oppdeling som er gjort ved mastergradsutdanningen i Bergen. Videre skal vi hente inspirasjon fra de erfaringer og det arbeid som fakultetet har gjort gjennom et nettbasert videreutdanningsemne, hvor digitale læringsstier er benyttet. Likeledes vil elementer fra Fyrtårnsprosjektet og det digitale innføringskurs som der er laget, bli benyttet.

De som arbeider med prosjektet skal i tillegg hente ideer og inspirasjon fra andre prosjekter ved UiT, og ikke minst tidligere prosjekter i regi av Norgesuniversitetet. Her har vi allerede hentet inspirasjon på Norgesuniversitetets konferanser og nettsider. Noen direkte gjenbruk vil det likevel neppe være snakk om.

Beskriv hvordan ressurser og resultater fra prosjektet skal deles, og hvordan det skal tilrettelegges for gjenbruk og videreutvi:

Vi ønsker å utvikle ny undervisningspraksis, som kan dokumenteres og deles med andre. Erfaringer og resultater skal formidles og deles med andre undervisningsinstitusjoner gjennom fakultetets nettsider, gjennom de særskilte nettressursene som Fyrtårnsprosjektet har, og gjennom deltakelse på konferanser. Videre skal erfaringer deles gjennom refleksjonsnotatet og sluttartikkelen til Norgesuniversitetets skriftserie. Gjennom fakultetets tette samarbeid med de

juridiske fakultetene i Bergen og Oslo, vil vi også i særdeleshet viderebringe og dele våre erfaringer og resultater av prosjektet.

Undervisningsopplegget er tenkt gjenbrukt, etter en grundig evaluering og justering, som del av det ordinære studietilbudet ved fakultetet. Det vil si at undervisningsopplegget skal kjøres hver høst. Basert på erfaringer og tilbakemeldinger skal opplegget kontinuerlig videreutvikles. Erfaringene skal videre danne grunnlag for videreutvikling av undervisningsopplegg på andre deler av studiet vårt.

Hvordan skal prosjektet organiseres og ledes:

Overordnet leder er prosjektansvarlig for Fyrtårnsprosjektet, professor Lena R L Bendiksen. Avdelingsansvarlig for fjerde avdeling på masterstudiet, førsteamanuensis Elise Johansen, skal ha en kvalitetssikrende og koordinerende rolle. Fire førsteamanuenser ved fakultetet skal i fellesskap planlegge og stå for den praktiske gjennomføringen av prosjektet. Det er disse som har forskerkompetanse innen fagområdet, og de som skal stå for den praktiske gjennomføringen av undervisningsopplegget. Disse er Anett Fause Osnes, Irene Dahl, Jussi Pedersen og Jorun Rui. En administrativt ansatt ved fakultetet skal bistå og ha hovedansvaret for de ulike tekniske løsningene. Fakultetets pedagog skal bistå alle de involverte både i planleggingen og gjennomføringen. Prosjektgruppen for Fyrtårnsprosjektet, hvor det også er to studentrepresentanter, skal bidra som diskusjonspartner og i kvalitetssikringen. Prodekan for undervisning og en ekstern representant med særlig strafferettslig kunnskap, skal foreta en evaluering av prosjektet høsten 2016.

Kobling til lærestedets strategiske arbeid

Hvordan inngår prosjektet i lærestedets strategiske arbeid:

Strafferetten i ny drakt er dels inspirert av allerede pågående prosjekt ved fakultetet, og kommer som følge av en oppfordring om å tenke ut nyskapende undervisningsopplegg på studiet. Tematisk passer således prosjektet godt inn i de satsninger og det arbeid som allerede pågår ved fakultetet, og det er i samsvar med fakultetets målsetning om å være internasjonalt ledende på studiekvalitet. Fakultetet har videre en uttalt målsetning om å kunne bli et senter for fremragende utdanning i fremtiden, og prosjektet føyer seg godt inn i rekken av målrettet arbeid mot dette. For å vise forankringen i fakultetets strategiske arbeid, strategier og pågående prosjekt, vil vi i det følgende si noe kort om Det juridiske fakultet og utdanningen der, samt om det pågående Fyrtårnsprosjektet.

Det juridiske fakultet ved UiT er ett av landets tre juridiske fakulteter som tilbyr en femårig integrert masterutdanning i rettsvitenskap.[1] Studiet er adgangsbegrenset og har 150 nye plasser tilgjengelig hver høst. Totalt er det nå vel 850 studenter på studiet.

Den overordnede målsettingen for studiet er nært knyttet til samfunnets behov for kvalifiserte jurister.

«En demokratisk rettsstat kjennetegnes av rettssikkerhet, åpen og kontrollert maktutøvelse, fri meningsdannelse og respekt for medborgernes rettigheter og menneskeverd. Målet for masterstudiet i rettsvitenskap er å utdanne jurister som har et kunnskaps- og ferdighetsnivå som tilfredsstillende de krav som samfunnet stiller til etisk og faglig forsvarlig juridisk yrkesutøvelse.

Kandidatene skal i løpet av det 5-årige studiet oppnå kunnskap, ferdigheter og holdninger som gjør at de kan inneha alle offentlige og private stillinger hvor det er behov for kvalifiserte jurister. Kandidatene skal kunne identifisere og analysere rettslige spørsmål, forholde seg selvstendig og kritisk til rettssystemet og ha et historisk og internasjonalt perspektiv på

retten.»[2]

Utdanningen har gjennomgått mange endringer, og er i dag basert på følgende grunnpilarer:

- FoU-basert undervisning som er læringsorientert og fokuserer på læringsutbytte hos studentene.
- Nær sammenheng mellom undervisning, øving og prøving.
- Varierte prøvingsformer.
- Stor vekt på både muntlig og skriftlig fremstillingsevne.
- Betydelig innslag av studentinvolvering.
- Gjennomarbeidede kvalitetssikringssystemer.
- Nærhet mellom fakultetets ansatte og studentene.
- Praksisinvolvering gjennom obligatorisk praksis, nær kontakt med praksisfeltet og et aktivt alumninettverk.

Undervisningstilbudet er basert på at problembasert læring gir best læringsutbytte.[3] Hovedvekten av undervisningen gis som seminarundervisning, i grupper på 20-25 studenter per underviser. Forelesninger for store grupper tilbys i tillegg som innføringer til fagene. Forholdstallet mellom seminarundervisning og forelesning er stort sett 2:1.

Arbeidet med utdanningskvalitet har høy prioritet ved fakultetet, noe som blant annet fremgår av forankringen i fakultetets strategiplan «Rettsikkerhet og kompetanse».[4] Fakultetets satsningsområder fremgår av formuleringen «Fakultetet skal være internasjonalt ledende på Hav- og miljørett, Same- og urfolksrett og Utdanningskvalitet.»

Satsningen på utdanningskvalitet er spesifisert slik at fakultetet skal:

- Tilby fremragende FoU-basert utdanning
- Ha nær sammenheng mellom undervisning, øving og prøving
- Utvikle flere innovative måter å arbeide med FoU-basert utdanning
- Søke om å etablere Senter for fremragende utdanning (SFU)

Strategien fastslår videre at fakultetet skal tilby engasjerende og aktuelle utdanninger, ha utdanninger med høy internasjonal kvalitet, fremragende læringsmiljø og godt samarbeid med praksisfeltet.

Fyrtårnsprosjektet «Kompetanse og læringsutbytte»

Høsten 2014 lyste UiT Norges arktiske universitet ut Fyrtårnsmidler. Hensikten med midlene var ifølge utlysningen å bidra til et kvalitativt løft gjennom utvikling av innovativ undervisning, synliggjøre enheter som ledende innen undervisning og læring, og å være en kilde til inspirasjon og læring. Det juridiske fakultet var en av seks søkere, og ble våren 2015 tildelt Fyrtårnsmidlene på 1,5 millioner kroner.

Fakultet fikk midlene på prosjektet "Kompetanse og læringsutbytte". Målsettingen med prosjektet er todelt. For det første er målet å øke alle de ansattes pedagogiske og digitale kunnskaper, og dernest er målet å øke studentenes læringsutbytte, særlig på første studieår. Prosjektet bygger på en overbevisning om at gode faglige, pedagogiske og digitale kunnskaper hos de ansatte er en absolutt forutsetning for en læringsorientert undervisning med godt læringsutbytte for studentene.[5]

Fyrtårnsprosjektet skal bidra til kompetanseheving hos de ansatte gjennom bedre opplæring og

oppfølging, og gjennom å sette slik kompetanse mer på dagsorden hva gjelder forventninger, rapportering og oppfølging. For å gjennomføre dette har vi ansatt en pedagog i full stilling, i tillegg til å innføre/videreutvikle en rekke pedagogiske tilbud til de ansatte. Eksempler på dette er faste pedagogiske forum og individuell observasjon og etterfølgende veiledningstime med pedagogen på undervisningen til den enkelte.

Det andre delmålet i prosjektet går ut på å øke studentenes læringsutbytte på første studieår gjennom bedre forberedte studenter før undervisningen, nye undervisningsformer og økt skrivetrening. Igangsatte tiltak som for eksempel digitalt innføringskurs, endret undervisningsrekkefølge og økt skrivefokus i undervisningen, ser allerede ut til å ha en positiv effekt.

Fyrtårsprosjektet har en faglig ansatt som prosjektleder. Videre en prosjektgruppe bestående av ytterligere to faglig ansatte, to administrativt ansatte, en pedagog og to studenter.

Selv om Fyrtårsprosjektet har hovedfokus på undervisningstilbudet på første studieår, har målet alltid vært å inspirere og motivere ansatte til nyskapende prosjekter på andre deler av studiet. Prosjektet vi søker om støtte til her, har dermed en forankring i et allerede pågående prosjekt, og vil dra nytte av de strukturer som er etablert og de tiltak som pågår. I tillegg innebærer prosjektet helt andre grep enn de vi til nå har forsøkt, og det vil involvere andre deler av staben samt rette seg mot andre studenter.

[1] Fakultetet tilbyr i tillegg en LLM grad i Law of the Sea, (90 studiepoeng) videreutdanningsemner i forvaltningsrett og barnerett, samt doktorgradopplæring til graden PhD i rettsvitenskap.

[2] Studieplan for graden Master i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø, punkt 1.

[3] At problembasert læring basert på aktivt deltagende studenter gir større læringsutbytte, enn passive forelesninger er vel dokumentert. Et omfattende amerikansk undersøkelse fikk eksempelvis oppmerksomhet og støtte fra norske utdanningsinstitusjoner nylig. Undersøkelsen bekreftet at aktiv undervisning gir høyere karakterer og lavere strykprosent, enn tradisjonelle forelesninger. Se Freemana, Eddy, McDonough, Smith, Okoroafor, Jordt and Wenderoth, "Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics" i PNAS vol. 111 no. 23, <http://www.pnas.org/content/111/23/8410.full>. Selv om denne undersøkelsen gjelder realfag, viser vår erfaring at problembasert læring gir best læringsutbytte for jusstudenter. Verdien av PBL basert undervisning for juridiske fag bekreftes også i Wilhelmsen (red) Juridisk fagdidaktikk og Landström & Lindberg (red) Lärande för juridikens praktik.

[4] «Rettsikkerhet og kompetanse» vedtatt av styret ved Det juridiske fakultet som strategiplan for fakultetet i perioden 2014-2020, se <http://uit.no/Content/384018/Strategi%20for%20Det%20juridiske%20fakultet%202014-2020%20UiT.pdf>

[5] Ragnhild Sofie Sandvoll, Fra strategisk plan til praksis, Universitetet i Tromsø 2014, s.6 med videre henvisninger, viser til forskning som fremhever betydningen av universitetslærernes kompetanse for å utvikle nye undervisningsformer og fremme kvalitet i utdanninger. Hennes egen studie viser også at universitetslærernes kunnskap, praktisering og hjelp og støtte underveis er viktig for utvikling av god undervisning, se for eksempel avhandlingen punkt 6.4.

Hvordan planlegges evt. prosjektets resultater/studietilbud (metode, produkt, verktøy o.l) videreført etter prosjektperioden:

Det nye undervisningsopplegget er tenkt gjennomført første gang høsten 2016. Deretter skal det <https://norgesuniversitetet.no/node/3358>

gjennomgå en grundig evaluering, med både lærere, studenter og en ekstern ekspert involvert. Våren 2017 skal undervisningsopplegget justeres i henhold til evalueringene, og deretter gjennomføres på nytt høsten 2017. Opplegget vil da bli evaluert i henhold til vårt alminnelige kvalitetssikringssystem.

Fra høsten 2018 er opplegget tenkt videreført som en del av det ordinære undervisningsopplegget ved fakultetet. Erfaringer både fra arbeidet med prosjektet, resultatene fra evalueringene og i sær studentenes vurdering av læringsutbytte, skal inngå i det arbeid Fyrtårsprosjektet har igangsatt for å øke læringsutbytte hos studentene og kompetansen hos lærerne. Erfaringene fra "Strafferetten i ny drakt" vil forhåpentligvis kunne nyttiggjøres i arbeid med undervisningsopplegg på andre fag og avdelinger på studiet, som ledd i det kontinuerlige arbeidet som gjøres for å fremme studiekvalitet.

Risikoanalyse

Det er utfordringer knyttet til at prosjektet vil innebære en veldig stor omlegging av hele undervisningstilbudet i et stort og meget tradisjonsbundet fag på studiet. Dette fordrer vilje og engasjement fra de som skal planlegge og stå for gjennomføringen, noe som allerede er på plass.

Omleggingen kan videre gi utfordringer knyttet til hvordan studentene vil ta imot og reagere på opplegget. Dette vil igjen i stor grad kunne påvirke det overordnede målet om økt læringsutbytte. Her må vi sørge for god informasjon om arbeidet og om opplegget før studentene skal i gang med det. Jo bedre forberedt de er på opplegget, jo bedre vil de kunne delta aktivt og nyttiggjøre seg de ulike elementene, og jo bedre vil læringsutbyttet kunne bli. Informasjon og god forberedelse av studentene blir således viktige stikkord. Her tenker vi å benytte de kanaler vi har gjennom tillitsmannsapparatet, nært samarbeid med de ulike studentorganisasjonene, studentrepresentantene i Fyrtårsprosjektet og informasjonskanaler som nettsider og Fronter.

Potensielle utfordringer kan også knyttes til behovet for meget god kvalitet på alle omlegginger, valg, oppgaveutforminger, forelesninger, mv. De kvalitetsmessige sidene og sikringen av dette, mener vi er godt ivaretatt gjennom den faglige kompetanse og undervisningserfaring som alle de involverte har, i tillegg til at pedagogen skal være involvert samt at opplegget skal gjennomgå grundige evalueringer.

Kompetanseutvikling

Aktiv involvering fra og samarbeid med vår ansatte pedagog, samt utnyttelse av de ressurser som særlig er tilgjengelig gjennom UiTs Ressurscenter for undervisning, læring og teknologi, vil bidra til kompetanseheving av de vitenskapelig ansatte. Videre har vi et eget pedagogisk opplæringsprogram ved fakultetet, Pedagogisk forum, som de ansatte skal delta på. Her vil det være aktuelle tema i tilknytning til prosjektet, eksempelvis bruk av digitale læringsressurser og flipping som skal være tema våren 2016. Vi vil videre legge til rette for deltakelse på kurs og konferanser som kan bidra til kompetanseheving.

Arbeidet med å legge om et stort undervisningsopplegg, nye faglige inndelinger, nye undervisningsressurser og utforming av nye store samarbeidsbaserte oppgaver, vil også bidra til en kompetanseheving blant de som er direkte involvert. Denne kunnskapen og kompetansen er tenkt delt videre til andre ansatte gjennom nevnte Pedagogiske forum.

Fellesløsninger/eCampus

Beskriv og begrunn i hvilken grad prosjektet vil ta i bruk nasjonale fellesløsninger i regi av eCampus:

Av fellesløsninger i regi av eCampus vil vi benytte Mediasite og Fronter. Det skal foretas en del opptak til bruk i undervisningen, bestående av kortere tematiserte forelesninger, introduksjoner til praktiske og teoretiske oppgaver, mv. Disse opptakene vil bli tatt opp i studioet til UiT og her benyttes Mediasite. Vi har benyttet dette systemet tidligere for bruk i nettstøttet/-basert undervisning og har gode erfaringer med det. For distribusjon av videoopptakene og øvrige undervisningsmateriell og -opplegg til studentene, vil vi benytte Fronter. Dette er den plattformen UiT har valgt, og som både vi og studentene våre har trening i og god erfaring med å benytte.

Prosjektplan

1. januar 2016 til 31. desember 2017

Aktivitet	Periode
Ny faglig oppdeling, fordeling av emner	
Arbeid med struktur, oppgaver, dommer, valg av undervisningsmetode	
Innspilling av digitale ressurser, lage læringsstier	
Helhetlig gjennomgang, sammensetning	
Gjennomføre undervisningsopplegget	
Evaluerer prodekan + ektern	
Student og lærerevaluering	
Evaluerer, justering og videreutvikling	
gjennomføre videreutviklet kurs	
Evaluerer av kurs ihht kvalitetsikringssystemet	

Budsjett

[3357-soknad-budsjett.xls](#)